

MAZL & het basispakket JGZ op het Voortgezet Onderwijs (VO)

INHOUD

1. MAZL voor leerlingen op het VO	2
1.1 De aanpak MAZL in het kort	2
1.2 MAZL richt zich op geoorloofd verzuim	3
1.3 Wat hebben leerlingen en hun ouders aan de aanpak MAZL?	3
1.4 Wat hebben scholen aan de aanpak MAZL?	4
1.5 Wat hebben leerplichtambtenaren aan de aanpak MAZL?	4
1.6 Wat doet de JGZ vanuit het basispakket JGZ, en wat vanuit de aanpak MAZL?	5
2. Het basispakket JGZ voor jongeren 12 tot 18 jaar	6
2.1 Twee momenten van contact en www.JouwGGD.nl	6
2.2 Schoolrapportages en advies over collectieve maatregelen	7
2.3 Samenwerken met netwerkpartners	7

MAZL & het basispakket JGZ op het Voortgezet Onderwijs (VO)

1. MAZL voor leerlingen op het VO

In dit document wordt toegelicht welke activiteiten de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) uitvoert vanuit de aanpak MAZL, en welke vanuit het Basispakket JGZ. Met als doel scholen en andere netwerkpartners hier helder inzicht te geven, zodat alle betrokkenen weten wat men vanuit de JGZ kan verwachten waar het de ondersteuning van 12-18 jarigen betreft.

1.1 De aanpak MAZL in het kort

De aanpak [MAZL](https://www.ggdhollandsnoorden.nl/thema/kind-opgroeien/mijn-kind-gaat-naar-de-basisschool/schooluitval-voorkomen-met-mazl/) (Meer Aandacht voor Ziek gemelde Leerlingen) is momenteel de enige onderbouwde interventie op het gebied van ziekteverzuim op school in Nederland en als zodanig opgenomen in de [database effectieve interventies Gezond en Actief Leven van het RIVM](#). Het is een preventieve, integrale aanpak van het ziekteverzuim op het voortgezet onderwijs.

Het is een preventieve aanpak: er wordt een “beweging naar voren” gemaakt; iedereen komt vroegtijdig in actie, wanneer het verzuim nog relatief kortdurend is, en er (doorgaans) nog niet zo heel veel aan de hand is. Dit verkleint de kans op escalatie van problemen en de overgang naar langdurig schoolverzuim.

Het is een integrale aanpak: scholen en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) werken door middel van een helder gezamenlijk stappenplan (zie volgende pagina) samen, ieder vanuit de eigen expertise. Ook de Samenwerkingsverbanden (SWV VO NK en SWV VO MK), leerplicht en de wijkteams (VO-coaches) van gemeenten worden er actief bij betrokken.

Het MAZL Stappenplan

De werkwijze binnen MAZL bestaat uit de volgende stappen:

1. De ziekmelding komt binnen op school
2. School neemt contact op met leerling en/of ouders
3. School gaat in gesprek bij MAZL-criteria
  - 4e ziekmelding in 12 weken
  - Vanaf de 7e schooldag aaneengesloten ziek
  - Of als er zorgen zijn over de leerling/student*
4. Zo nodig consultatie JGZ
5. School vraagt consult bij de jeugdarts aan
6. Consult bij de jeugdarts, gevolgd door terugkoppeling met een plan van aanpak naar school*
7. School monitort het verzuim en, samen met de jeugdarts, de uitvoering van het plan van aanpak*
8. a. Ziekteverzuim stopt
b. Ziekteverzuim blijft zorgelijk**

* Op pagina 3 staat een nadere toelichting op de stappen 3, 6 en 7

** Als het ziekteverzuim zorgelijk blijft, wordt het plan van aanpak geëvalueerd door school met ouders en leerling. Wat maakt dat het ziekteverzuim blijft voortbestaan? Zo nodig wordt een nieuw gesprek ingepland door school met ouders, leerling en JGZ. Vervolgens kan het plan van aanpak worden bijgesteld of kunnen andere (hulp)instanties worden betrokken.

MAZL & het basispakket JGZ op het Voortgezet Onderwijs (VO)

Nadere toelichting op stap 3 van het MAZL Stappenplan

Als het verzuim de preventieve fase van de MAZL-criteria voorbij is, het verzuim al langer duurt en het MAZL-stappenplan (om wat voor reden dan ook) nooit is opgestart, kan de school de casus (anoniem) voorleggen aan de jeugdverpleegkundige (bijvoorbeeld telefonisch). De jeugdverpleegkundige geeft hier indien mogelijk een advies op en treed daarbij eventueel in overleg met de Jeugdarts, vanuit diens rol binnen MAZL.

Ook kan de jeugdverpleegkundige op basis van deze informatie aan school voorstellen dat ouders en de leerling contact mogen opnemen met de JGZ. Er zal dan een contact kunnen plaatsvinden vanuit het basispakket van de JGZ (zie alinea 2.1).

Nadere toelichting op stap 6 en 7 van het MAZL Stappenplan

De jeugdarts geeft geen (bindend) advies, bepaalt niet de mate waarin de leerling “belast” kan worden en doet ook geen uitspraak of het verzuim “(on)terecht” (en daarmee niet langer geoorloofd is, maar als ongeoorloofd bestempeld kan worden).

De jeugdarts adviseert wel over de mogelijkheden om (weer) te participeren in het onderwijs: “Wat kan er wel, en wat is daarvoor nodig”?

Daarbij wordt gekeken naar zowel wat de leerling en ouder(s)/verzorger(s) kunnen doen, als naar wat er vanuit school gedaan kan worden.

1.2 MAZL richt zich op geoorloofd verzuim

Afwezigheid van de leerling kent drie vormen: (toegekend) verlof, ziekteverzuim en ongeoorloofd verzuim. De focus ligt vaak op de aanpak van ongeoorloofd verzuim. Uit [onderzoek van KBA Nijmegen \(2018\)](#) blijkt echter dat van de drie soorten verzuim ziekteverzuim veruit de meest voorkomende reden is voor afwezigheid. MAZL richt zich op de aanpak van ziekteverzuim. Ziekteverzuim is geoorloofd verzuim. Een deel van het ziekteverzuim is relatief onschuldig, maar een deel is gerelateerd aan achterliggende zwaardere problematiek. Dit kan zowel medisch, psychisch als sociaal van aard zijn. Hieronder een (niet uitputtend) overzicht met voorbeelden hiervan:

- Faalangst
- Sociale angst
- Pesten
- Opvoedonmacht ouders
- Lichamelijke ziekte zoals griep, verkoudheid
- Chronische aandoening of beperking
- Slaapproblemen
- Rouw, verdriet
- Mantelzorg zijn voor gezinsleden
- Gamen / online verslaving
- (Overmatig) middelengebruik (alcohol, drugs, roken/vapen)
- Hoge intelligentie
- Overprikkeling

1.3 Wat hebben leerlingen en hun ouders aan de aanpak MAZL?

Schoolaanwezigheid is belangrijk, zowel nu als voor de toekomst

Uit onderzoek blijkt dat jongeren die op school regelmatig afwezig zijn, vaker moeite hebben met het vinden van een baan. Ze lopen meer kans om problemen te krijgen met hun psychische gezondheid en hun sociaal-emotionele ontwikkeling. (Bron: [Schoolverzuim aanpakken. Een wetenschappelijke onderbouwing \(NJI, 2020\)](#)). MAZL borgt en stimuleert de schoolaanwezigheid door het volgende aan leerlingen en hun ouders te bieden:

MAZL & het basispakket JGZ op het Voortgezet Onderwijs (VO)

Vroegtijdige persoonlijke aandacht vanuit zorg en niet vanuit controle

Er is vroegtijdig persoonlijke aandacht voor de leerling die verzuimt, ook als er nog niet zo heel veel aan de hand is, of aan de hand lijkt te zijn. Daarbij is er aandacht vanuit zorg in plaats van uit controle. De vraag is nooit “ben jij wel echt ziek”, of “is jouw ziekmelding wel terecht”. Leerling en ouder(s)/verzorger(s) krijgen wel vragen als “wat is er aan de hand, wat kunnen we hier samen aan doen?”. Zo krijgen ze de symbolische boodschap “je wordt gemist” mee.

De focus ligt daarbij op mogelijkheden in plaats van op beperkingen. Dit past in het gedachtengoed van [Positieve Gezondheid \(iph.nl\)](https://www.iph.nl).

1.4 Wat hebben scholen aan de aanpak MAZL?

Scholen en de Samenwerkingsverbanden hebben vanuit de Wet op het Passend Onderwijs verantwoordelijkheden in de aanpak van ziekteverzuim. MAZL biedt het de mogelijkheid om aan deze verantwoordelijkheid invulling te geven.

Verder biedt MAZL, naast de onder 1.2 en 1.3 genoemde punten, ook het volgende aan scholen:

A. MAZL versterkt de onderlinge relatie tussen mentor/docent en leerling/ouder(s)/verzorger(s)

Onderwijsprofessionals krijgen via een MAZL- scholing handvaten om het gesprek met leerling en ouders over verzuim te kunnen voeren.

De scholing “voeren van verzuimgesprekken” werd in 2022 gewaardeerd met een 8,7

Een greep uit de reacties op de vraag wat is het belangrijkste wat je hebt opgestoken?

“Dat de leerling gezien wordt”

“Rollenspellen is echt ervaren”

“De opbouw van het gesprek, omgaan met iemand die vanuit een rode emotie reageert”

“Niet meteen een oplossing neerleggen” (...) “Stiltes laten vallen is oké”

“Bewustwording van wat de mimiek die je gebruikt met de leerling doet”

“Opfrissen van je valkuilen”

B. Scholen kunnen in het kader van geoorloofd verzuim indien nodig een beroep doen op de jeugdartsen

Leerlingen die geoorloofd verzuimen worden door school (indien nodig) verwezen naar de jeugdarts (zie ook het stappenplan onder 1.1). De jeugdarts kan ook geconsulteerd worden door school voor algemeen advies en informatie in het kader van geoorloofd verzuim. Indien nodig, sluit de jeugdarts aan bij Multi-Disciplinaire Overleggen (MDO's) in het kader van geoorloofd verzuim.

1.5 Wat hebben leerplichtambtenaren aan de aanpak MAZL?

MAZL is onderdeel van de landelijke Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) die door leerplichtambtenaren wordt gehanteerd: *“Bij verzuim met zorgsignalen kan de school (...) de jeugdige en de ouders verwijzen naar de jeugdarts, het sociaal wijkteam of vrijwillige (jeugd) hulp. Tevens dienen afspraken gemaakt te worden tussen de ouders en school. In het geval van zorgwekkend ziekteverzuim (...) wordt gehandeld volgens de methodiek MAZL of een andere evidence based methodiek. Op dit moment is MAZL de enige evidence based methodiek voor het vo en mbo.”*

([Methodische Aanpak Schoolverzuim \(MAS\), 2022 \(ingrado.nl\)](https://www.ingrado.nl)).

MAZL & het basispakket JGZ op het Voortgezet Onderwijs (VO)

MAZL in het HAS-protocol van regio Noord-Kennemerland (NK)

Scholen, leerplicht, samenwerkingsverband en netwerkpartners hebben in NK een regionaal HAS-protocol opgesteld (Handelingsgerichte Aanpak Schoolaanwezigheid). Hier is het volgende over MAZL opgenomen: *“Als ouder(s)/verzorger(s)/leerling niet meewerken aan de MAZL-aanpak informeert school de ouder dat school het verzuim van de leerling aanmerkt als ongeoorloofd verzuim; het staat voor school niet vast dat het verzuim geoorloofd is. Totdat anders blijkt, blijven de onderwijzers die de leerling afwezig is als ongeoorloofd verzuim geregistreerd. Ongeoorloofd verzuim kan bij 1 uur verzuim bij de leerplichtambtenaar worden gemeld, maar wordt het te allen tijde bij het bereiken van de wettelijke termijn van 16 uur in 4 weken.”*

1.6 Wat doet de JGZ vanuit het basispakket JGZ, en wat vanuit de aanpak MAZL?

De aanpak MAZL is een aanvullende JGZ-dienst. Dat wil zeggen dat de JGZ dit alleen uit mag voeren als iedere gemeente de GGD/JGZ hier een aanvullende opdracht (inclusief aanvullende financiering) voor verleent.

Aanvullende opdracht MAZL van gemeenten voor extra capaciteit jeugdartsen

Als de GGD/JGZ een aanvullende opdracht voor de uitvoering van MAZL ontvangt, houdt dit concreet in dat er extra capaciteit jeugdartsen beschikbaar is voor de MAZL-aanmeldingen van leerlingen vanuit scholen. Ook is er extra capaciteit jeugdarts beschikbaar voor consultatie, afstemming en samenwerking in het kader van MAZL.

Op basis van ervaringen uit het verleden is de beschikbare capaciteit jeugdarts gebaseerd op de inschatting dat ieder schooljaar gemiddeld 2% van het totaal aantal leerlingen wordt aangemeld bij de jeugdarts.

Daarnaast wordt het basispakket JGZ in alle gemeenten standaard uitgevoerd als reguliere dienst. In hoofdstuk 2 staat een uitgebreide beschrijving van het basispakket JGZ en wordt tevens ingegaan op het verschil met de aanvullende activiteiten in het kader van MAZL.

Basispakket JGZ richt zich op alle facetten die van invloed zijn op gezondheid

Vanuit het basispakket JGZ is de rol van het JGZ-team, jeugdarts, jeugdverpleegkundige en doktersassistent gericht op alle facetten die van invloed zijn op de gezondheid, en niet alleen op ziekteverzuim. De activiteiten richten zich op leerling en ouder(s)/verzorger(s) zelf.

Het geven van advies en ondersteuning aan school inzake ziekteverzuim van individuele leerlingen heeft een beperkte rol binnen van het Basispakket JGZ.

Het doel van deelname aan een individuele casusbespreking (bijv. in een MDO) vanuit het Basispakket JGZ is:

Het bewerkstelligen van een effectief, efficiënt en gezamenlijk afgestemd passend hulpaanbod voor de betreffende individuele jongere.

Het doel van deelname aan een individuele casusbespreking (bijv. in een MDO) vanuit MAZL is:

Bespreking van het opgestelde MAZL-advies (en plan) om participatie in het onderwijs (deels) mogelijk te maken/te houden (evaluatie, bijstelling).

MAZL & het basispakket JGZ op het Voortgezet Onderwijs (VO)

2. Het basispakket JGZ voor jongeren 12 tot 18 jaar

Het basispakket JGZ is een breed preventief gezondheidszorgpakket dat aan alle jeugdigen wordt aangeboden. Het [Landelijk Professioneel Kader JGZ \(LPK JGZ\)](#) beschrijft de veldnorm voor hoe de JGZ dit pakket aanbiedt in alle ontwikkelfasen van een kind. In dit hoofdstuk staat in vogelvlucht hoe het basispakket JGZ voor jongeren van 12 tot 18 jaar eruitziet.

2.1 Twee momenten van contact en www.JouwGGD.nl

- In het voortgezet onderwijs, praktijkonderwijs en VSO-scholen cluster 2 en 4 biedt de JGZ twee momenten van contact (in de 1^e en 3^e klas). Dit vindt plaats in de vorm van een online vragenlijst, 'Gezond Leven? Check het even!'. De vragen gaan over gezondheid, welzijn en leefstijl, die leerlingen invullen tijdens een lesuur op school. Thema's die aan de orde komen in zijn lichamelijke gezondheid, groei, welbevinden (in de breedste zin van het woord; op school, thuis en in de vrije tijd), pesten, gebruik van genotmiddelen, seksualiteit en Internet en gamen.
- Meedoen aan deze online vragenlijst is vrijwillig. Doordat de vragenlijst klassikaal op school wordt afgenomen, is het gemiddelde deelnamepercentage relatief hoog.
- Direct na het invullen van de vragenlijst krijgen de jongeren individueel digitaal gezondheidsadvies op basis van de gegeven antwoorden. Het advies bevat ook links naar betrouwbare apps en websites.
- In de online vragenlijst kunnen leerlingen zelf aangeven of ze een gesprek willen met de jeugdverpleegkundige.
- Daarnaast worden leerlingen ook op initiatief van de jeugdverpleegkundige uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek, als er bijvoorbeeld vragen of zorgen zijn over de gegeven antwoorden. In samenspraak met de leerling worden eventueel ook de ouder(s)/verzorger(s) betrokken.
- Als scholen zich zorgen maken over een leerling, is het mogelijk om in het gesprek hierover met leerling en ouder(s)/verzorger(s), hen te verwijzen naar de JGZ. De leerling en ouder(s)/verzorger(s) kunnen in dat geval zelf contact opnemen met de JGZ. (zie ook de "Nadere toelichting op stap 3 van het MAZL stappenplan" op pagina 3)
- De JGZ koppelt de resultaten van deze persoonlijke gesprekken niet terug naar de school. Indien de gezondheidssituatie van de leerling invloed heeft op het functioneren op school, stimuleert de JGZ de leerling en ouder(s)/verzorger(s) wel om school hier zelf over te informeren.

Persoonlijk gesprek met leerling en (evt) ouder(s)/verzorger(s) vanuit het Basispakket JGZ

Tijdens dit persoonlijke gesprek neemt de JGZ-professional eventuele zorgen weg met voorlichting en advies, draagt bij aan het versterken van de eigen kracht en stimuleert het benutten van het sociale systeem rondom de jongere. Dit draagt bij aan de normalisering van (lichte) problematiek en kan onnodige medicalisering tegengaan. Daarnaast onderzoekt de JGZ-professional of er aanvullende passende hulp nodig is. Een belangrijk aspect is ook het motiveren tot het accepteren hiervan.

- GGD HN biedt aan alle jongeren van 13-23 jaar de voorlichtingswebsite JouwGGD.nl. Naast informatie is er de mogelijkheid voor jongeren om (anoniem) te chatten of mailen met een JGZ-professional over zaken als gezondheid, relaties, lichaam, seks, schoolverzuim, alcohol, roken, drugs. De chat is doordeweeks open van 14–22 uur en in het weekend van 18-20 uur.

MAZL & het basispakket JGZ op het Voortgezet Onderwijs (VO)

- JouwGGD.nl is een landelijke website waar alle GGD-en aan deelnemen. Bezetting van de chatfunctie wordt gezamenlijk ingeroosterd. Ook jeugdverpleegkundigen van GGD HN worden ingezet op de chatfunctie.

2.2 Schoolrapportages en advies over collectieve maatregelen

- De afdeling epidemiologie van GGD HN levert (geanonimiseerde) schoolrapportages aan:
  - 1 keer per schooljaar op basis van de ingevulde vragenlijsten 'Gezond Leven? Check het Even!'
  - 4-jaarlijks op basis van de Gezondheidsmonitor Jeugd (12-16 jaar)
- De jeugdverpleegkundige adviseert de scholen op basis van deze rapportages en op basis van gesignaleerde trends op school (kennis uit de praktijk). Het advies gaat in op vragen die scholen zelf hebben, en richt zich op de mogelijkheden van collectief preventieaanbod, bijvoorbeeld het inrichten van een gezonde schoolkantine, of het door school organiseren van themalessen of themabijeenkomsten voor leerlingen en/of ouders. Dit advies is gebaseerd op de [Gezonde Schoolaanpak op het VO](#).

2.3 Samenwerken met netwerkpartners

- JGZ-professionals beschikken over actuele kennis van het hulpaanbod binnen de regio
- JGZ-professionals stemmen (casusgericht) af over de zorgverlening met andere hulpverleners (zoals bijvoorbeeld professionals van de wijkteams, consultants van SWV VO, de GGZ, Brijder, Mee/De Wering, Parlan, huisartsen, ziekenhuizen, paramedici, etc.)
- JGZ-professionals nemen deel aan overleg en (thema)bijeenkomsten met netwerkpartners (zoals bijvoorbeeld zoals scholen, gemeenten en zorgpartners), gericht op ontmoeting, afstemming en kennisdeling. Doel daarvan versterking van de integrale samenwerking op doelgroep- c.q. populatieniveau.
- De JGZ-professionals hebben daarnaast nog een aantal uren per jaar beschikbaar voor individuele casusbespreking van leerlingen met de scholen.

Individuele casusbespreking van leerlingen met scholen en (zorg)netwerkpartners vanuit het Basispakket JGZ

- De beschikbare capaciteit vanuit het Basispakket JGZ wordt voor 90% ingezet voor de activiteiten beschreven in 2.1. De resterende capaciteit is bestemd voor de activiteiten beschreven in 2.2 en 2.3.
- Vooral voor activiteiten vermeld onder 2.3 Samenwerken met netwerkpartners wordt een groot beroep gedaan op de JGZ; hier kan niet altijd volledig aan tegemoet worden gekomen.